

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2008
5. volební období

242.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 33. schůze konané dne 3. dubna 2008

ke Zprávě Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Druhá zpráva o uplatňování směrnice o tabákových výrobcích /kód dokumentu 16256/07, KOM(2007) 754 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministra zemědělství Ing. Stanislava Kozáka, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Petra Bratského a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jozef Kochan v. r.
ověřovatel výboru

Petr Bratský v. r.
zpravodaj výboru

Petr Krill v. r.
místopředseda výboru

DOKUMENT 16256/07

Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Druhá zpráva o uplatňování směrnice o tabákových výrobcích

KOM(2007) 754 v konečném znění, kód Rady 16256/07

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Radě EU:**
27. 11. 2007
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
10. 12. 2007
- **Datum projednání ve VEZ:**
21. 2. 2007 (1. kolo)
- **Procedura:**
Dokument nepodléhá hlasování v Radě.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 7. 3. 2008, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 12. 3. 2008 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Zpráva není v rozporu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Směrnice, o jejímž provádění je projednávána zpráva, byla přijata s ambiciózním cílem komisaře pro zdraví a ochranu spotřebitelů Davida Byrnea přispět ke snížení počtu kuřáků z třetiny evropské populace na méně než pětinu a zejména zajištění, aby kouřit nezačínali mladí lidé. Za tímto účelem bylo rozhodnuto směrnici sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se maximálního obsahu dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého v cigaretách a varování týkající se zdraví a jiných údajů, které musí být uvedeny na jednotlivých baleních tabákových výrobků spolu s určitými opatřeními, jež se týkají složení a označení tabákových výrobků, přičemž je základem vysoká úroveň ochrany zdraví.

Hlavními rysy této úpravy byly:

Od 1. ledna 2004 povinné snížení maximální hladiny dehtu, oxidu uhelnatého a nikotinu v cigaretách na nejvyšší přípustné hodnoty 10 miligramů pro dehet a oxid uhelnatý a jeden miligram nikotinu na cigaretu.¹ Pokud jde o cigarety sice vyrobené v Evropském společenství, avšak vyvážené ze Společenství, měly členské státy právo odchýlně od výše uvedeného data používat limity obsahu škodlivých látek stanovené v této směrnici od 1. ledna 2005, avšak nejpozději od 1. ledna 2007.

Nápisy na tabákových produktech

Každé jednotlivé balení tabákových výrobků, kromě tabákových výrobků, které se nekouří a ostatních tabákových výrobků, které neprodukují kouř, musí nést toto varování:

a) obecná varování:

1. "Kouření zabíjí/Kouření může zabít" nebo
2. "Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí."

Výše uvedená obecná varování se musí obměňovat tak, aby byl zaručen jejich pravidelný výskyt. Varování musí být vytištěno na nejlépe viditelný povrch jednotlivého balení a na jakýkoli vnější obal a

b) další vybrané varování².

Nápisy obecných varování vyžadované směrnicí musí pokrývat nejméně 30 % vnější plochy odpovídajícího povrchu jednotlivého balení tabáku, na kterém je vytištěno.³ Další vybrané varování požadované směrnicí pak musí pokrývat nejméně 40 % vnější plochy odpovídajícího povrchu jednotlivého balení tabáku, na kterém je vytištěno.⁴

Směrnice určuje i pravidla pro text varování a údaje o obsahu. Musí být vytisknuta

- a) černým tučným písmem Helvetica na bílém podkladu,
- b) malými písmeny, s výjimkou prvního písmene sdělení a tam, kde to vyžadují mluvnická pravidla,
- c) na střed na ploše, na které má být text vytištěn, rovnoběžně s horním okrajem balíčku,

¹ Pro Řeckou republiku se jako dočasná odchylka stanovilo datum uplatnění maximálního obsahu dehtu v cigaretách vyrobených a prodávaných na jejím území, jak je uvedeno v odstavci 1, na 1. ledna 2007.

² 1. Kuřáci umírají předčasně.

2. Kouření ucívá tepny a způsobuje infarkt a mrtvici.

3. Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic.

4. Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte.

5. Chraňte děti: nenuťte je vdechovat váš kouř.

6. Váš lékař nebo lékárník vám může pomoci přestat s kouřením.

7. Kouření je vysoce návykové, nezačínajte s ním.

8. Přestat kouřit, znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic.

9. Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt.

10. Získejte pomoc při odvykání kouření: (telefonní číslo/poštovní adresa/internetová adresa/poraďte se se svým lékařem/lékárníkem).

11. Kouření může snižovat krevní oběh a způsobuje neplodnost.

12. Kouření způsobuje stárnutí kůže.

13. Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost.

14. Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík.

³ Tento podíl se zvýší na 32 % u členských států se dvěma úředními jazyky a na 35 % u členských států se třemi úředními jazyky.

⁴ Tento podíl se zvyšuje na 45 % u členských států se dvěma úředními jazyky a na 50 % u členských států se třemi úředními jazyky.

- d) v úředním jazyce nebo jazycích členského státu, v němž se výrobek umísťuje na trh.

Tyto texty musí být vytištěné neodstranitelně, nesmazatelně a nesmějí být žádným způsobem skryty, znejasněny nebo narušeny jiným písemným nebo obrazovým údajem nebo otvíráním balíčku.

Další nově zavedenou povinností v zájmu identifikace a zpětné zjistitelnosti výrobku bylo označení tabákového výrobku na jednotlivém balení jakýmkoli vhodným způsobem číslem série nebo rovnocenným údajem, který má umožnit určit místo a dobu výroby.

Žvýkáci tabák⁵ zase ponese nápis "Tento tabákový výrobek může poškodit vaše zdraví a vyvolává závislost".

S účinkem od 30. září 2003 pak směrnice přinesla zákaz na obalech tabákových výrobků používat texty, názvy, ochranné známky a obrazné nebo jiné znaky naznačující, že určitý tabákový výrobek je méně škodlivý než jiné. Do této kategorie patří především označení cigaret "mild" a "light", která podle Evropské komise vzbuzují mylný dojem, že takové cigarety škodí méně.

Další informace o výrobku

V článku 6 uvedené směrnice je stanovena povinnost členských států každoročně požádat výrobce a dovozce tabákových výrobků, aby jim předložili seznam všech složek použitých při výrobě tabákových výrobků jednotlivých značek a typů, včetně údajů o jejich množství.

Tento seznam musí doprovázet prohlášení uvádějící důvody pro použití těchto složek v daných tabákových výrobcích. V prohlášení musí být uvedena jejich funkce a kategorie. Seznam musí být rovněž doprovázen toxikologickými údaji, které má výrobce nebo dovozce k dispozici, o těchto složkách ve shořelé nebo neshořelé formě, a to zejména s ohledem na jejich vliv na zdraví a mimo jiné s ohledem na jakékoli návykové účinky. Seznam se sestaví v sestupném pořadí podle hmotnosti každé složky použité ve výrobku.

Tyto poskytnuté informace pak členské státy vhodným způsobem rozšíří s cílem informovat spotřebitele. Především pak členské státy musí zajistit zveřejnění seznamu složek každého výrobku, v němž bude uveden obsah dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého, a sdělí všechny získané údaje a informace Komisi.

Z hlediska zdravotního je možné obecně konstatovat, že kouření tabáku je chronické, recidivující a smrtelné onemocnění, které má svou diagnózu a je dle mezinárodní statistické klasifikace nemocí a příčin smrti, kterou vydává Světová zdravotnická organizace, řazeno pod číslem diagnózy F17.2 mezi poruchy způsobené užíváním psychoaktivních látek.

Kromě toho zůstává velkým problémem i tzv. pasivní⁶, tedy nepřímé kouření⁷, a je třeba zdůraznit i zvlášť vysokou míru ohrožení pro malé děti a kojence⁸.

⁵ Tabák pro orální užití.

⁶ V literatuře se promiscue používají i pojmy „expozice tabákovému kouři v prostředí“ (*environmental tobacco smoke*, ETS) či „nepřímé kouření“.

⁷ Podle některých studií (např. Law MR, Morris JK, Wald NJ. *Environmental tobacco smoke exposure and ischaemic heart disease: an evaluation of the evidence*. *BMJ* 1997;315: 973-80.)spolužití s kuřákem zvyšuje u nekuřáků riziko ischemické choroby srdeční o 25 – 30 % a podle výzkumu Mezinárodní agentury Světové zdravotnické organizace existuje u těchto osob o 20 – 30 % vyšší riziko onemocnění rakovinou plic.

⁸ Kromě vlivu na samotné dítě se například podle studie České koalice proti tabáku u matek, které byly během těhotenství vystaveny pasivnímu kouření, rodí děti asi o 150 g lehčí, je u nich riziko samovolného potratu zvýšeno o 50 % a stejně tak tomu je i s perinatální úmrtností (tj. úmrtnost v rozmezí 20. týden těhotenství až 28. den po porodu).

- **Obsah a dopad:**

Od 31. prosince 2004 má Komise povinnost každé dva roky předložit Evropskému parlamentu, Radě a Hospodářskému a sociálnímu výboru tuto zprávu o uplatňování směrnice o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků.

Při sestavování této zprávy má Komise povinnost konzultovat vědecké a technické odborníky a věnovat zvláštní pozornost:

- následnému snížení maximálních obsahů uvedených ve směrnici,
- možným spojením mezi těmito obsahy,
- zlepšením zdravotních varování, pokud jde o jejich velikost, umístění a znění,
- novým vědeckým a technickým informacím týkajícím se označování a tisku barevných fotografií nebo jiných ilustrací popisujících a vysvětlujících zdravotní důsledky kouření na balíčcích cigaret,
- metodám, které nejrealističtěji hodnotí a usměrňují toxicitu a škodlivost,
- hodnocení návykových účinků těch složek, které podporují návyk,
- hodnocení tabákových výrobků, které mohou mít schopnost snižovat škodlivost,
- vývoji standardizovaných zkušebních metod pro měření obsahu jednotlivých složek jiných než dehet, nikotin a oxid uhelnatý v cigaretovém kouři,
- toxikologickým údajům, které je nutno požadovat od výrobců, o složkách a způsobu, jakým se mají testovat, aby zdravotnické orgány mohly hodnotit jejich užívání,
- vývoji norem, které se týkají výrobků jiných než cigarety, a to zejména tabáku na balení cigaret.

Zpráva se má také zabývat spojením mezi požadavky ohledně označování, stanovenými v jejím článku 5, a chováním spotřebitele. Zprávu mají obecně doprovázet jakékoli návrhy na změny této směrnice, které Komise považuje za nezbytné pro její přizpůsobení vývoji v oblasti tabákových výrobků v míře nezbytné pro vytvoření a fungování vnitřního trhu tak, aby brala v úvahu jakýkoli nový vývoj založený na vědeckých skutečnostech a zlepšeních mezinárodně uznávaných norem pro tyto výrobky.

Zpráva vychází převážně z práce členských států a informací předaných členskými státy v posledních dvou letech Regulativnímu výboru pro tabákové výrobky a zahrnuje názory zúčastněných stran na oblast kontroly tabáku a tabákových výrobků. Nastiňuje také možné oblasti změn směrnice, aby byla umožněna náležitá diskuse s členskými státy a Evropským parlamentem dříve, než Komise zváží předložení oficiálního návrhu na změnu směrnice.

Zpráva popisuje současný stav plnění směrnice podle jednotlivých článků a případně uvádí návrhy na úpravy v dalším období:

K článku 2, který obsahuje definici tabákových výrobků, dehtu, nikotinu a dalších pojmů Komise uvádí, že projedná návrh na začlenění tabákového listu a dalších částí tabákové rostliny do definice složek tabákových výrobků.⁹

V článku 3, který stanovuje výše zmíněný obsah dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého se nepředpokládá jeho úprava, ani o to žádný z členských států neprojevil zájem.

⁹Odvolává se i na to, že jej obsahují definice obsahu tabákových výrobků Světové zdravotnické organizace (WHO), jakož i právní předpisy některých zemí mimo EU (například Kanady).

V oblasti sjednocení laboratorních metod sledování složek tabákových výrobků, které jsou také zahrnuty do článku 4 (metody měření a označování obsahu) navrhuje Komise do budoucna rozšířit svou regulační pravomoc. Dále vyjádřili silnou podporu posílení vzájemné spolupráce členské státy i zástupci sítě „GoToLab“.

V oblasti označování, textových varování a barevných vyobrazení se zkoumají další možnosti zvětšení velikosti zdravotního varování, zavedení povinných barevných obrazových varování a nahrazení informací o obsahu dehtu a nikotinu informacemi s pomocí odvykání kouření.

Z

a nejproblematictější článek směrnice je označen článek 6, který obsahuje úpravu podávání zpráv veřejnosti i Komisi. Komise se zavazuje uvést všechny činnosti uvedené v prohlášení Komise o REACH do praxe. Navrhuje zvážit možnost rozšíření regulačních pravomocí Komise změnou článku 9 směrnice.

Co se týče článku 8, tedy tabáku pro orální použití, zavazuje se Komise vyčkat závěrečného vědeckého stanoviska, vzešlého z veřejné konzultace, o vlivu tabákových výrobků, které neprodukují kouř, na zdraví, které bude tvořit vědeckou základnu pro všechna její budoucí rozhodnutí ohledně této otázky v rámci řízení rizika.

V návaznosti na předchozí problematiku navrhuje také zpráva rozšířit regulační pravomoci Komise pro zlepšení účinnosti směrnice, především u schvalování laboratoří a zavedení společného seznamu složek tabákových výrobků.

V oblasti dovozu, prodeje a spotřeby tabákových výrobků je Komise připravena posuzovat vhodná opatření pro tuto problematiku a případně reagovat na nově vzniklou potřebu.

Nově vznikající problémy popisují problematiku ručně balených cigaret, nových tabákových a nikotinových výrobků a jejich vazbu na nutnost novelizovat platnou směrnici.

Poslední problematikou je pak odpovědnost za výrobek, kdy na základě požadavku Evropského parlamentu Komise zadá zpracování studie, která bude tvořit základ pro přijímání dalších opatření.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

I. doporučuje vládě, aby při projednávání Zprávy Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Druhá zpráva o uplatňování směrnice o tabákových výrobcích v Radě zaujala tento postoj:

1. Vyjádřit nesouhlas s rozšiřováním regulačních pravomocí Komise bez předchozího jednomyslného souhlasu Rady.
2. Navrhnout, aby problematika definic ve směrnici 2001/37/EC byla řešena souběžně se změnami definic ve směrnici 95/59/EC. Tedy tak, aby definice v obou směrnicích byly kompatibilní a aby došlo k omezení prostoru k daňovým únikům.

II. žádá vládu, aby výbor informovala o výsledcích jednání v Radě.

Jozef Kochan v. r.
ověřovatel výboru

Petr Bratský v. r.
zpravodaj výboru

Petr Krill v. r.
místopředseda výboru